

És hirtelen hinduk lesznek...

Vallásváltási kényszer Indiában

Minden az észak-indiai Agra városának egyik nyomorgyedében kezdődött. Az itteniek a kelet-indiai Bengáliából származó muszlim menekültek, akik szemégyűjtésből élnek. 2014. december 8-án hinduista szertartásra hívták őket azzal az ígérettel, hogy ott szociális segítségnyújtásra fogják regisztrálni őket. Amikor a lakosok összegyűltek, hindu istenszobrokat állítottak föl, és vallási énekekbe kezdtek. A végén nagy csodálkozásukra azt mondták nekik, hogy ők most már hinduk.

Noha a szertartás – amely mögött *Dharam Jagaran Szamiti* (DJS) nacionalista hindu szervezet rejtőzött – heves vitát váltott ki, nem maradt egyedi eset. A következő hónapokban alig múlt el olyan hét, amikor ne kerültek volna az újságok címlapjára további szertartások, amelyeken a hinduizmusra térítettek át muszlimokat és keresztényeket. Olykor néhány tucatot, máskor néhány százat. És ismételtelen szó esett arról, hogy az érintettekre nyomást gyakoroltak, vagy pénzt, földet és más előnyöket ígérték nekik.

Miközben a kritikusok kényszerszertérítésről beszélnek, a szervezők az önkéntes jelleget hangsúlyozzák. A hindu nacionalisták számára egyáltalán nem miszióról van szó, amikor keresztényeket és muszlimokat a hinduizmusra térítenek át, hanem „hazatérésről” (*Gahr Vapszi*), mert az ő nézőpontjukból a muszlimok és a keresztények valójában hinduk, akik csupán a muszlim hódítók kényszerének vagy a keresztény miszionáriusok megfélemlítésének hatására hagyták el eredeti vallásukat. Azt, hogy a vallásváltás gyakran hosszú nemzedékekre nyúlik vissza, a hindu nacionalisták egyszerűen figyelmen kívül hagyják.

Különleges szakítóerőt azáltal kapott a kampány, hogy *Narendra Modi* személyében 2014 májusa óta egy nacionalista hindu vezető a kormányt Újdelhiben. Modi azzal az ígérettel vezette viharos győzelemre pártját (*Bharatiya Janata Party* – BJP), hogy gondoskodni fog a gazdasági fejlődésről. A hivatalba lépése utáni hónapokban választási ígéretéhez híven teljesen a gazdaságra összpontosított, de a kritikusok szerint a háttérben ő mozgatja a keresztények és muszlimok áttérítésére irányuló kampányt. Modi pártja ugyanis ugyanahhoz az ideológiai mozgalomhoz tartozik, mint a DJS, amely a *Ghar Vapszi*-kampány mögött rejtőzött. Mindkét szervezet része a hindu nacionalista családnak, az ún. *Sangh Parivar*nak. Ennek középpontjában a harcos önkéntesekből álló mozgalom, a *Rastriya Szwajamszevak Szangh* (RSS) áll. Ezt 1925-ben alapították, és fasiszta szervezetek mintájára építették fel; önértelmezése szerint a jövőendő, megreformnált hindu nemzet csírája és lánzsáhegye. Tagjai paramilitarista kiképzésben részesültek, hierarchikusan szervezettek, és ifjúságuktól fogva hindu nacionalista eszméket sulykoltak beléjük. Fehér ingből, khakiszínű rövid nadrágból és fekete sapkából álló egyenruhájukról lehet felismerni őket. Az RRS-ből hozták létre az 1950-es években a jelenlegi kormánypártot, a BJP-t, amely a mozgalom politikai szárnyának tartja magát. Kádereinek nagyobbik része az RRS-ből származik, így Modi miniszterelnök is.

Jóllehet az indiaiak több mint 80%-a hindu, s a keresztények éppen csak 2%-nyi kisebbséget alkotnak, az

RRS állandóan a hinduk „kihalására” figyelmeztet. Nézetük szerint India a hinduk állama, az indiai nemzetre vonatkozó vallási felfogásuk értelmében pedig keresztények és muszlimok sosem lehetnek valódi indiaiak; állandóan azzal gyanúsítják őket, hogy lojalitásuk megosztott. Ki hindu? c., 1921-ben megjelent befolyásos könyvében a hindu nacionalisták fő ideológusa, *Vinajak Damodar Szavarkar* ezt írta: „Mert még ha a muszlimoknak és a keresztényeknek, mint minden más indiainak, hazájuk is Hindusztnán, de nem szent földjük. Az ő szent földjük messze távol fekszik, Arábiában vagy Palesztinában. Mitológiájuk és isteneik, eszméik és hőseik nem ennek a földnek a gyermekei. Következésképpen nevük és világnézetük idegen szágu. Szeretünk megosztott.”

Hasonlóképpen érvelt *Madhav Szadashiv Govalkar* (1906-1973), az RRS karizmatikus másodvezetője: a keresztények és a muszlimok számára nincs hely Indiában; csak az áttérés vagy a teljes alárendelődés marad számukra. 1939-ben megjelent, *We, Or Our Nationhood Defined* c. könyvében a zsidók németországi jogfosztását mintaként írta le arra vonatkozóan, hogyan kell bánni az indiai kisebbségekkel: „A hindusztnáni idegen fajoknak vagy el kell fogadniuk a hindu kultúrát és nyelvet, és meg kell tanulniuk tisztelni-becsülni a hindu fajt és kultúrát, vagy csak a hindu nemzetnek teljesen alárendelve maradhatnak meg az országban, anélkül, hogy bármit is kívánhatnának, kiváltságok nélkül, nem is szólva előnyös bánásmódról – még polgárjogokról sem.”

Ilyen radikális hangokat ma nem lehet hallani az RRS-vezetés részéről, de az Agrában történt rejtett vallási áttérítések körüli viták közepette a DJS helyi vezetője, *Rajeshsar Szingh* azt mondta: „Célunk az, hogy 2021-re hindu nemzetté tegyük Indiát. Keresztényeknek és muszlimoknak nincs joguk itt maradni. Vagy áttérnek a hinduizmusra, vagy kényszeríteni fogjuk őket arra, hogy elmenjenek.” Ő gondoskodni fog arról, hogy 2021 végéig India mentes legyen a muszlimoktól és keresztényektől, mondta Szingh.

Miközben zajlottak az áttérítések, keresztény templomok és iskolák elleni sorozatos támadások gondoskodtak további feltűnésről. Csupán a fővárosban, Újdelhiben öt templom ellen intéztek támadást néhány héten belül. A rendőrség és a kormány bűnözőket tett felelőssé ezért, a templomok képviselői azonban radikális hindu nacionalisták művét látták ebben. Mindez a késői 1990-es évekre emlékeztette őket, amikor is a BJP kormányzása idején már érte erőszakhullám a keresztényeket.

Amikor 2015 tavaszán a támadások bekerültek a nemzetközi sajtóba, Modi csak több hetes hallgatás után jutott el oda, hogy elhatárolódjon ezektől. Nem fogja tűrni a vallási erőszakot, bizonygatta, és felemelte szavát a kényszeres áttérítések ellen is. „Kormányom szavatolni fogja a hit teljes szabadságát”, ígérte Modi a keresztényeknek és muszlimoknak: „Mindenkinek elvitathatatlan joga, hogy a választása szerinti vallást megtartsa vagy elfogadja, kényszer vagy megengedhetetlen befolyás nélkül.”

De ezután egy nyugat-bengáliai kolostoriskola egyik idős apácájának megerőszkolása keltett felháborodást,

és a templomok elleni támadások is folytatódtak. A hindu nacionalistáknak már régóta célpontjai a keresztények. Még ha a kereszténység a hagyomány szerint Kr. u. 52-ben, Tamás apostollal került is Indiába, a hindu nacionalisták szemében szorosán kötődik a gyarmatosításhoz. Különösen a keresztény misszionáriusok munkája váltja ki rosszkedvüket. Indiában a kereszténység különösen a szegény népesség és az alsóbb kasztok körében talál visszhangra, tehát a társalom peremén álló csoportokban: ők azt remélik, hogy kitörhetnek a merev hierarchikus kasztrendszerből, és olyan elismeréshez jutnak, amelyet különben megtagadnak tőlük.

Bár az áttérítések és a templomok elleni támadások nyomán színre léptek egyes nemzetközi jogvédők, de

nemigen ártottak Modi miniszterelnök tekintélyének. A gujarati muszlimok elleni vérengzésekben játszott szerepe miatt korábban sokáig nem kívánatos személynek számított Nyugaton, manapság azonban körülrajongják a befektetők és a politikusok. 2015 februárjában még az amerikai elnök, Barack Obama is körüludvarolta. Áprilisban a hannoveri vásár megnyitásán maximális tiszteletadással fogadta őt Angela Merkel kancellár. Amennyire tudni lehet, a találkozón nem került szóba az indiai keresztények helyzete.

Ulrich von Schwerin

Forrás: Publik-Forum, 2015/14

Nyitott szívvel mind a tíz égtáj felé

Emlékezés *Hugo Enomiya-Lasalle* jezsuita zen-mesterre

Egyike volt a vallásközi megértés nagy hídépítőinek. *Hugo Makibi Enomiya-Lasalle* 1979-ben a keresztények közül elsőként kapott engedélyt a zen tanítására *Yamada Koun Roshi* japán zen-mestertől. A szikár, viseltes öltözetű jezsuita nemegyszer fölült az asztalra, amikor előadást tartott, egyik lábát a másikra helyezte, és így mutatta be a zen-ülést. Lasalle így maradt meg sokak emlékezetében: szerény idős papként, akinek „a szíve nyitva áll mind a tíz égtáj felé” – ez Japánban az erénynek szóló bók. Az emberek gyorsan megéreztek: Itt olyan valaki van, aki éli azt, amit tanít.

Egy hugenottáktól leszármazott német milliomos család fiaként 1898. november 11-én született. Az I. világháborúban szerzett sebesülés után belépett a jezsuita rendbe, és afrikai misszióba akart menni. A rend azonban 1929-ben Japánba küldte, amely akkoriban koldusszegény küszöbország volt. Tokió nyomorgyedeibe hozta létre a „Settlement”-et, egy mindmáig működő szociális programot.

Lasalle nem kudarcot vallott keresztényként, hanem vallási érdeklődésből jutott el a zenhez. Már akkor, harminc évvel a II. Vatikáni Zsinat előtt az volt a vágya, hogy Japán életébe szervesen beleépült kereszténységet hozzon létre. A zen-buddhizmus akkoriban a japán kultúra szívéhez tartozott. Ezenfelül Lasalle sajátos imaformát keresett a japánok számára, akiknek a szavakkal imádkozás európai formája nem felelt meg. A zen-gyakorlatban az ember maga mögött hagyja a szavakat és a fogalmakat, pont úgy, mint a keresztény misztikában, amelyet Lasalle saját tapasztalatából ismert. Ezért 1943 januárjában, a II. világháború közepette, hirosimai lakhelye közelében, Eimeji zen-kolostorában zen-kurzuson vett részt. Úgy találta, hogy a zen-szerzetesek spártai életmódja nagyon hasonlít saját ideáljaihoz. Ebből arra következtetett, hogy életcéljuk is hasonló: mindkettejük számára az el nem múló boldogságról van szó, csak a buddhisták olyan negatív megfogalmazásokat használnak, mint a „nirvána” vagy az „üresség”.

Amikor 1945. augusztus 6-án ledobták Hirosimára az atombombát, Lasalle csak a szilárdan megépített plébániaépületnek köszönhette, hogy életben maradt.

Vezetésével később Hirosimában felépítették az emléktemplomot, és 1954. augusztus 6-én fel is szentelték. Rendje azonban közölte vele, hogy nem lehet ennek a templomnak a plébánosa. Két évvel később az akkor 58 éves Lasalle elhatározta, hogy a zen gyakorlását teszi meg élete tartalmává.

A zsinat nyomán szabaddá vált az út a vallásokat átfigó spirituális gyakorlat számára. Lasalle hamarosan már nemcsak Japánban vezetett zen-kurzusokat, hanem Európában is. Kezdeményezésére 1978-ban Dietfurtban nyitották meg az első keresztény zen-központot.

A zen és a kereszténység közötti hídverés egyik fontos motívuma Lasalle és zen-mestere, Roshi számára egyaránt a béke melletti elkötelezettség volt. Ekkoriban a hideg háború uralkodott, és egykori katonákként mindketten tudták, mennyire fontos a béke. Úgy látták, hogy a zen gyakorlása hozzájárul a békéhez, mert a zen, ha helyesen gyakorolják, csökkenti az egoizmust. A buddhista zen-mester, Roshi ezért bízta rá Lasalle-ra mint keresztényre a zen oktatásának hivatalát.

A bátor hídverés elmélyítéséhez sok vallásközi párbeszédre, valamint elméleti tanulmányokra is szükség lett volna – de a zen-tanítók következő nemzedéke ezt elmulasztotta. Lasalle gyakran beszélt az Új Tudatosságról, arról, hogy ne dualista módon, hanem a-perspektivikusan és a-rationálisan, tehát a fogalmak és az érzelmek általi korlátozottság nélkül lássuk a világot, és ilyen, az egohoz nem rögzült tudatosságból fakadóan cselekedjünk. Ebben látta a konfliktusokból kivezető egyetlen hatékony utat.

Minden politikai és ökológiai válság ellenére Lasalle reményteljes maradt. Amikor 80. születésnapjára gyapjúzoknit ajándékoztak neki, azt mondta, félreteszi öregségére. 25 évvel halála után szinte minden oktatóházban és kolostorban vannak meditációs szobák és zsámolyok. A keresztény misztika iránti újraéledt érdeklődésben is nagy része van. 1990. július 7-én hunyt el.

Ursula Baatz

Forrás: Publik-Forum, 2015/13